

RANNANIIDUD

Riinu Rannap, Triin Kaasiku

Tartu Ülikool, Ökoloogia ja Maateaduste Instituut
Looduskaitsebioloogia töörühm

- Rannaniitude hooldustoetusi hakati maksma Matsalus 1990ndate II pooles. 2001. aastast algas üleriigiliste maahooldustoetuste maksmine.
- Hindamaks PLK toetuste mõju rannaniitude seisundile, 2018.-2019. sateliitpildidel põhinev rannaniitude rohhtaimestiku kõrguse uuring: ≤ 50 cm pesitsemiseks sobiv; > 50 cm ebasobiv.
- 11 565 ha rannaniitudest (PLK toetus 2019) oli **60%** rohhtaimestiku kõrguse poolest kahlejatele pesitsemiseks sobiv.
- Vähemalt 5 aastat PLK toetust saavate alade pindalast moodustas rohhtaimestiku kõrguse poolest pesitsemiseks sobiv ala **65%** ja top-up aladest **76%**.
- PLK toetusi mittesaavate alade pindalast (9539 ha) moodustas (rohhtaimestiku kõrguse poolest) pesitsemiseks sobiv ala **24%**.
- PLK hooldustoetustel on alade kvaliteedile selge positiivne mõju.

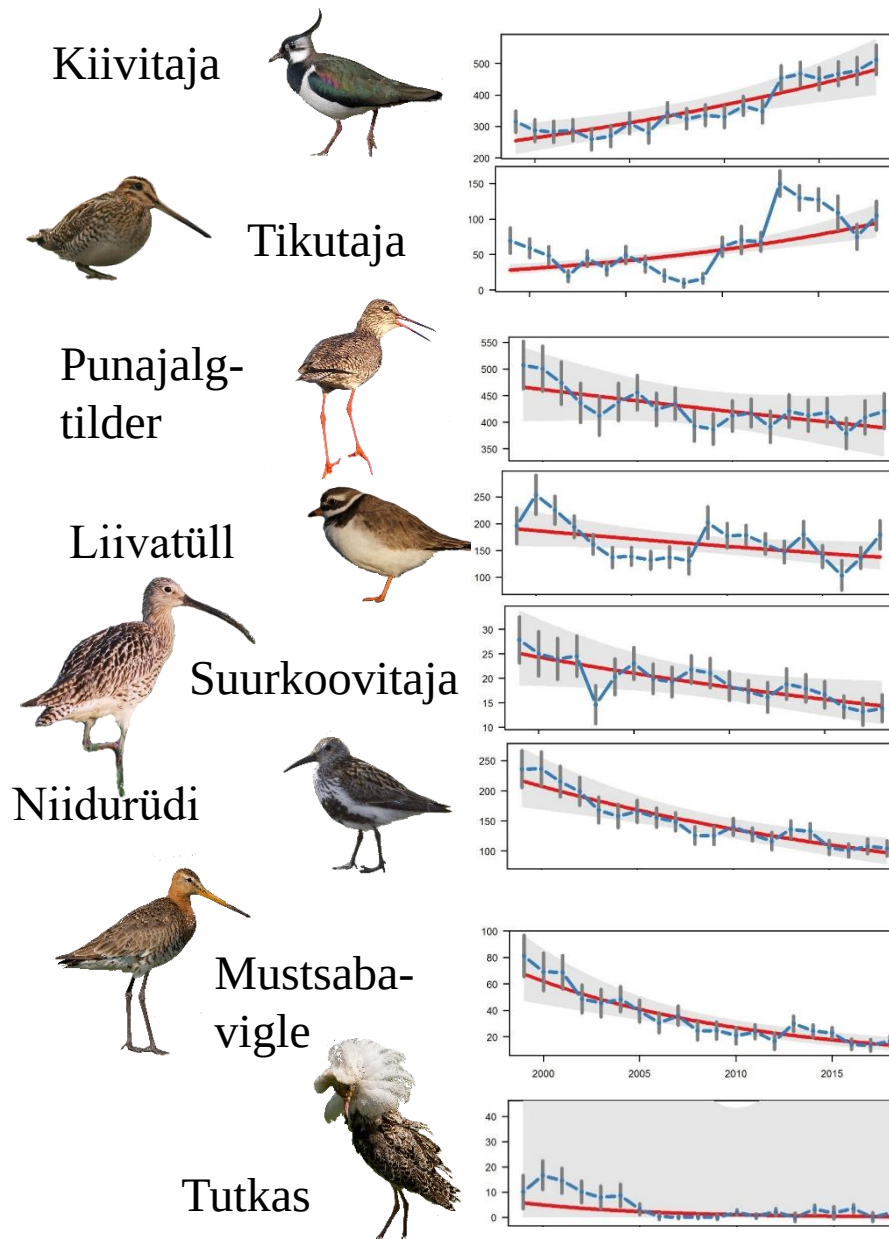

*Pesitsemiseks sobiva rohukõrgusega ala
(foto T. Kaasiku)*

*Pesitsemiseks ebasobiva rohukõrgusega ala
(foto T. Kaasiku)*

Rannaniitudel pesitsevate kahvajate arvukustrendid 2004-2018

mõõdukas kasv (1-5% aastas)

Kiivitaja: elupaiga generalist.

Tikutaja: punktloenduse andmetel **pikaajaline 4% arvukuse langus**, rannaniitude populatsioon suurenenud teistelt märgaladelt ümberkolimise tõttu.

mõõdukas langus (1-5% aastas)

Niidurüdi: I kaitsekategooria liik.

tugev langus (> 5% aastas)

Tutkas: I kaitsekategooria liik.

Mustsaba-vigle: II kaitsekategooria liik.

TÜ looduskaitsebioloogia töörühma poolt läbi viidud uuringud (2005-2017) on näidanud, et niidukahlajate pesitsemist, samuti kahepaiksete sh kõre sigimist rannaniidul, mõjutavad positiivselt:

- rannaniidu pindala (> 100 ha);
- niidu keskmine laius (≥ 200 m), sh niidurüdi valib pesapaiga puistust kaugemal kui 200 m;
- ajutiste veekogude pindala niidul, optimaalne pesitsuspaik 20-50 m lompidest;
- karjatamiskoormus (karjatatud niidud eelistatud).

Kõigile nendele tingimustele vastavaid rannaniite on Eestis vähe. Enamasti on niidud kitsad ja/või puudetukkade ja põõsastikega killustatud. Sellistel niitudel on suur röövluskoormus.

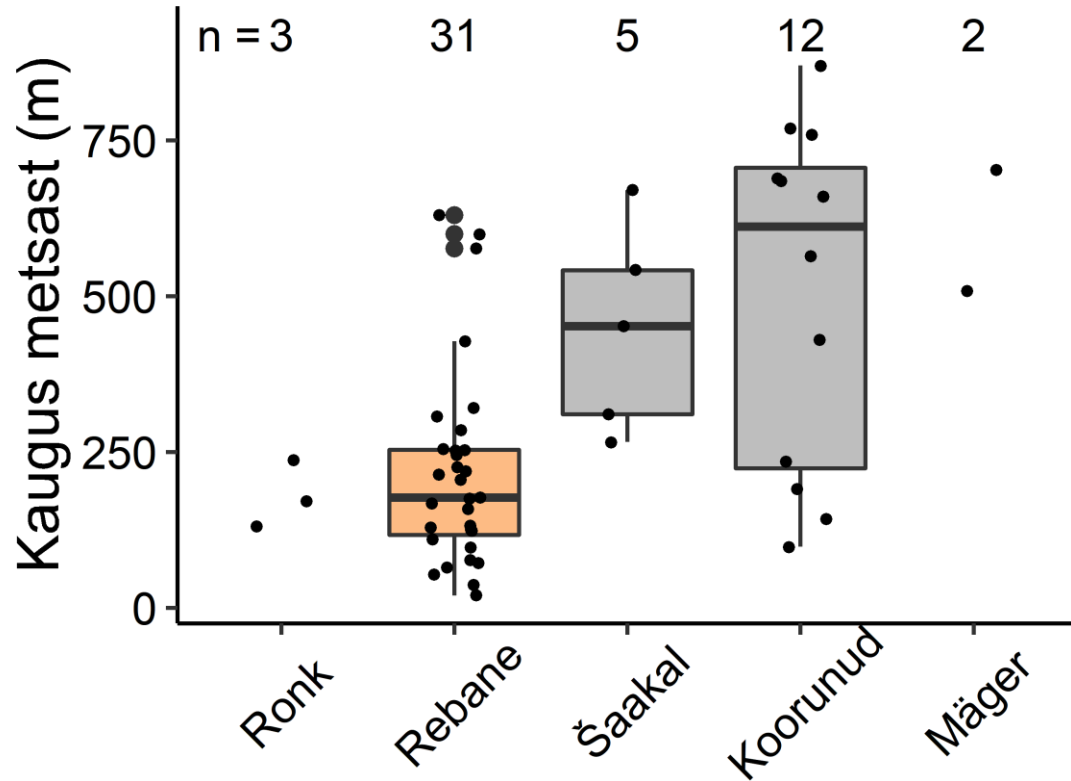
Niidurüdi (foto K. Kaisel)

Mustsaba-vigle (foto K. Kaisel)

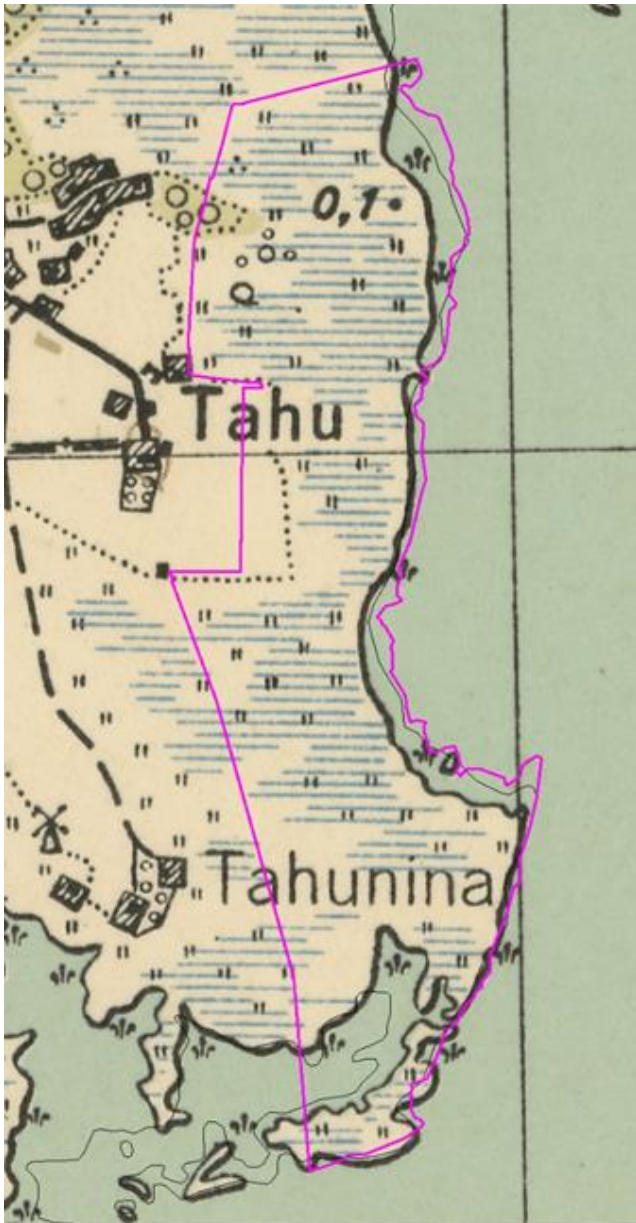
Kõre (foto R. Rannap)

Rebane Tohvri rannaniidul 2021.a.

Metsast 20 m kaugusel – koorumisedukus 7%, metsast 500 m kaugusel – koorumisedukus 26%.

Liikide taastootmine toimub >40% koorumisedukuse juures.

PROJEKTIALADE VALIMINE

Majandatavad niidualad Natura linnualadel, mis on metsastamise või metsastumise tulemusel killustunud, mille pindala on vähenenud ning kus makstakse nii PLK kui Natura metsatoetusi.

Uurimisalade seisundi ja toimunud muutuste hindamiseks kasutati ajaloolisi ortofotosid, metsa- ja maakasutuse kaardikihte.

Inventeeriti linnustikku, taimestikku, kahepaikseid sh kaitsealuste metsaliikide esinemist.

Tahu rannaniit 1939. a.

PROJEKTIALADE VALIMINE

Uurimisalade üldine metsasus oli viimase 70 aasta jooksul märkimisväärselt tõusnud: 20. sajandi keskpaigas katsid puistud/põõsastikud alla 3% kogu uuritud territooriumist, praegu üle 27%.

Aladel leiduvatest loodusdirektiivi elupaigatüüpidest moodustasid pärandkooslused >90% ja metsa elupaigatüübid vaid 1%.

Kõik metsaelupaikadega seotud kaitsealused liigid (karukold, merikotkas ja väike-kärbsenäpp) kasvasid või pesitsesid aladel, kus puistu oli olemas olnud vähemalt 70 aastat.

Tahu rannaniit 2019. a.

LIFE-IP LOODUSRIKAS EESTI

Võimalike projektialadena on välja pakutud 24 Natura linnualadel paiknevat majandatavat rannaniitu.

Planeeritavad tegevused

- **Alade laiendamine**
servaaladel kultuurpuistute/võsa raadamine
- **Avatud alade killustatuse vähendamine**
puudetukkade ja põõsastike eemaldamine niidualalt
- **Kraavide sulgemine või lompideks ümberkujundamine.**
- **Väikekiskjate küttimine.**

